

Narodni list.

Pučki list za politiku i pouku.

„Narod bez narodnosti jest telo bez kosti!“

Br. 42.

Volosko-Opatija u četvrtak 17. listopada 1901.

God. II.

Umjetna većina va istarskom saboru.

Cesarским patentom od 1. ov. m. razpušćen je mej drugemi i naš sabor istarski. Va novembre i decembre imet će se obaviti novi izbori. Po tom je već blizu dan, kada će i opet morat da progovori volja naroda.

Pita se, će se i ov put poslušati volju većine naroda v Istre? Mi na to pitanje odgovaramo već unapred: — Ne će. Kako to? Evo ovako:

Ne računajući tri biskupa, istarski je sabor sastavljen od 30 zastupnika ili deputati. Da bi valjala pravica, moralo bi va istarskom saboru bit 20 zastupnika našeh, naime hrvatskih i slovenskih a samo 10 talijanskih. Nego kako je pravica za naš ubogi narod v Istre mrtvo slovo, događaja se, da imaju baš Talijani 11 a mi Hrvati i Slovenci samo 9 zastupnika.

Od tada vidimo da su već sami zakoni učinjeni na korist Talijani a nam na škodu. Dokaz temu je to, da sva istarska sela, svi istarski kmeti, keh je najviše, biraju samo 12 zastupnika, dokle ih sami istarski gradici, kako Plomin, Labin, Lovran, Mošćenice, Oprtalj, Buzet, Izola, Piran i drugi takovi gradici biraju 11. — Je to pravo?

Nego za Talijane ne bi ni to još bilo dosti. Za njih se je providelo drugačije. Odlučilo se je, da će oni ki plaćaju od svojga više nego 100 flj. franjak izabrat 5 zast. a trgovačka komora va Rovinje, va koj su sve sami Talijani — 4 zastupnika. Nije li to strašna nepravica? Ima v Istre 200 tisuć kmeti ki plaćaju franjki i ki su pripravni za svojega cesara va svako vreme prolet i svoju krv, pak nimaju nego 12 zastupnika dokle samo 30 od njih ki za to ča su tako srećni da na

svoja silna imanja plaćaju više od 100 forin franjak — biraju 5 zastupnika. Je to pravo? Sudite sami!

Iz ovega se vidi, da je to sve tako uređeno, da Talijani dobiju va svoje ruke većinu. I tu većinu Talijani i imaju, za svem tem da je to — umjetna većina, kako ju je ono Krstić zval leta 1896.

Ča dela z nas, i kako upravlja s nami ta „umjetna većina“ va istarskom saboru o tom smo već više puta pisali va ovom našem liste. Zatiranje našega kmeta to je delo te „umjetne većine“ a zatirajući kmeta, ta „umjetna većina“, će da pripravlja put svojoj braći iz preko mora — iz Italije. — Ona dela okole tega, kako bi našu Istru pripravila za Italiju — za to ona i zatire naš jezik!

Kako se vidi svo naše zlo, svaka naša nevolja potiče od te „umjetne većine“ pak je za to više nego naravno, da mi upotrebimo sva sredstva, ka nam zakon dopušta, da tu „umjetnu većinu“ razrušimo, da ju razvrgnemo i na upravu postavimo takove ljude, ki te se znat skrbet za naše dobro za našu čast.

A bi bilo kako god moguće hitit dole tu „umjetnu većinu“ — tu rakanu našega političkoga života v Istre?

Mi odgovaramo na to, da sa svim tim, da je sve tako uređeno, da Talijani dobiju većinu ipak, da je puli nas malo više volje za delo, i malo više mara, mi bimo mogli ako ne drugo, a to barem zabraniti, da se s našim imanjem onako nepristojno upravlja i da se s nami ne dogodi ono za čem Talijani gredu: naime da nas se ne zatuče pod Italiju.

Evo kako bi se moglo do tega priti. Mi imamo do sada 9 zastupnika na saboru, a svih skupa ih ima 30, dakle mi nimamo ni trećinu njih. Ali dva su kotara, va keh je vela većina našega pučka i ki bi morali zibrat naše

zastupnike a to su kotar puljski i poročki, ki oba skupa daju 4 zastupnika. Ti 4 zastupnika pribrojani onim našim 9 keh već imamo, dali bi nam 13 zastupnika. Talijani bi bili još va malo većine (imeli bi 4 glasa više), ali moći bi već imeli malo, dapače, da se naši rstegnu oni ne bi mogli ni držat sećuti. Ale još bimo mi, da je zakona i pravice, mogli dobit jednega zastupnika, i to za grad Pazin-Plomin-Labin. Zna se sa koliko smo glasi zadnji put propali va teh gradeh, a znamo i to, da kada ne bi bili za Talijana glasovali neki plominjski mrtvi i neki takovi, ki su va Amerike, ne bi on bil nikada šal va sabor, već naš zastupnik dr. Š. Kurelić.

Kako vidite, da je puli nas malo više volje i da bi v Istre zakon i pravica samo malo valjali — mi bimo došli do 14 zastupnika. A kad bi pak goveran samo otel, mogal bi i on s pomoću od nas drugeh dobit jednega zastupnika va grade Pule i Vodnjane, kako je već bil izabran jedanput jedan takov, i to bivši c. k. kapitan Conti, kega su Talijani za tem tako proganjali, da je najzada ponemel.

Iz ovega se vidi, da uza sve to, da je zakon storen za Talijane, mi bimo mogli jako lahko doć do 14 zastupnika, goveran do jednega i tako bimo stali 15 proti 15. Kad bi se to dogodilo bil bi to najljepši dan za Istru, zać onputa bi se „umjetnoj većini“ vezale ruki i ona ne bi mogla više zatirat naš narod, kako ga zatira sada.

Narode! prijatelji; braćo! Vi svi, ki govorite naš mili materinski jezik, vi svi, va žilah od keh teče slavna krv našeh otac, zbudite se, progledajte već jedanput, pokazite da vas ima i kuražno prez nikakova straha skočite na junačke noge svi složno da vašemu neprijatelju zamete ono ča je vaše, vaše

i samo vaše. Služili i robovali smo već dosti nezasićnom Talijanu — prišlo je vreme, da i mi budemo gospodari na svojem. Ne slušajte teh neprijatelji svojeh, ter znate, da je njihova korist da vas i nadalje zaaljepljuju. Ne slušajte ni Krstića — i znajte dobro, da on, kakov bil da bil va svojoj duše dava pravo nam, on sam zna da mi pravo delamo i da smo na pravem pute nego on mora drugačije govorit radi sramotne plaći, ku poteže od Talijani Dakle braćo svi u bratsko kolo, svi pod naš bataljun, svi pod onu častnu banderu, ku su visoko digli naši stari Dobrila i Vitezić, a od mladjeih Spinčić, Laginja, Mandić, Trinajstić i toliki drugi naši dični sokolovi.

Svi va skori izborni boj jer znajte da samo od tega boja zavisi vaša sreća vaša pobjeda, dokle vas na drugoj strane, na strane Talijana, naših krvnih neprijatelja čeka — narodna smrt!

Dopisi.

Iz Opatije. Molim Vas gospodin urednice da bite ovo stavili u Vaš dični „Narodni list“. Kad je leta 1897.—1898. bila buna na Krete mej Turci i Greci, bil je tamo pozvan i 1. bataljon 87. regimente naše austrijske infanterije, u to vreme bilo je na Krete vojske od svih narodi Europe a i Talijani. Ti gladni talijanski soldati sa se tamo naselili stivali sa Turke a i grčke kršćane iz njihovih kuć ukrali sa ča su mogli i popalili sve ča nisu mogli zet.

Oni crni Arabi skrivali i zapirali su se pred talijanskemi razbojniko samo da spase ono malo hrani ča su bili za se spravili — Talijanski soldati pak su mislili: sada smo va tajem svetu pak moremo delat ča čemo. Radi talijanskoga razbojstva po Krete morale su naše austrijske patrolje po celoj izule Krete stražit kako žandermerija da ne bi Talijani sve pokrali i požerali. Mi Austrijski vojniki imeli smo najme dosti novca

PODLISTAK.

Narodne istarske pjesme.

Lošinjankam.

(Pjeva se u Dubašnici).

Lošinjanke mile naše vile,
Ke nosite abiti od svile,
Klobučići od svakoga šesta
Kad smo s vami onda nam je fešta!

Jadi udanice.

(Narodna pjesma iz Dubašnice.)

Sprebela brunčica
Tri leta ženjena
Sporoda nima
A sporoda nima,
Od srdašca svoga.
Po polju šetala
U nebo gledala,
Na nebo gledala
Sobom govorila:
„Aj moj mili Bože
Ča to biti može?“

Svaki žir ki cvate

Još poroda jima,
A ja ga ne imam
Od srdašca moga!“

Tuga junakova.

(Narodna pjesma sa otoka Krka.)

Klobuk bili moj!
Ki će mi tebe klobuk nosit,
Kad ja moram čaku pokrit.
Goro visoka!
Ki će mi te goro sidi
Kad ja moram soldat biti.
Travo zelena!
Ki će mi te travo kosit
Kad ja moram sablju nosit.
Majko ljubljena!
Ki će mi te majko hranit
Kad ja moram cara branit.
Sestro rojena!
S kim ćeš sestru tancevat
Kad ja moram marširati.
Ljubo ljubljena!
Ki će mi te ljubo ljubit
Kad ja moram cara služit
Tugo velika!

Porporuša.

(Narodna iz Dubašnice.)

Porporuša hodila
Službu Boga molila,
Dajte sira, dajte jaj
Da nam Bog da mladi daž
Od šenice višnji klas.
A ti Bože višnji,
Smiluj se na nas!

Ne kun' Jele.

(Narodna pjesma iz Istre.)

Ura po pol noći va zvonik udрила,
Antona mladica balota ranila.
„Jele plovanova, je l' van plovana doma,
Je van plovana doma? otvorite mi vrata.“
Jele plovanova na stupić sidjaše,
Antona Dragića po glasu poznaše:
„Aj prokleti budi ki ti je to storil!“
„Jele plovanova niš ga no kumite,
Leh ko ga doznate krilcem ga pokrite
Zać bi ga pravica na smrt odsudila
A moja dušica sve bi već patila.“

Momak i djevojka.

Narodna pjesma iz Barbaština.

Rekli su mi rožice da si se udala,
Ča me nisi djevojka na veselje zvala,
A prvo si s nami rado govorila,
A sada si pred nami vrata zatvorila.

Vrara ti zatvoris i bile balkune,
Na balkunu stojis s nami ne govoris.
Volli bi ja jedan s tobom govoriti,
Nego drugi danak cikine brojiti.

Aš cikini brojeni moji nebi bili,
A ti biš moja bila s nami biš hodila,
S nami večerala, s nami noćevala,
Od pol noć do pol noć, od pol noć do zore.

Od pol noć do zore iz tih govore:
Čuvaj se djevojko brajenka mojega,
Brajenka mojega, života tvojega,
Aš ja imam brajenka, ki te s britvom priti.

Sa britvom ti priti glavica odnesti
„Ako mi je odnese za ljubav umire
Plette mi krunu svake fozze rožic,
Svake fozze rožic najveć od vijolic.

Činite mi zvonit svimi zvoni od grada
Svimi zvoni od grada od svete Marije.

da nismo znali ča s njim jer je bilo sve pusto i porušeno, nego ako smo hteli ča imet bi nam Turci i Greci bili rado sve prinesli jerbo smo sve plaćali. Drugačije je bilo s Talijani. Oni nisu imeli ni beći ni hrane. Kako tovari morali su uredi i uredu dugi nositi vodu za pit a i ta njim je bila pokvarena jerbo su ju uzimali iz lokva va koje su Greci i Turci hitali mrtvace.

Tako se je događalo, da kad smo mi austrijski vojnici išli na Streifungs-Patrouille smo vavik bili veseli i uvijek smo imeli sobom vina. Baš nas je srlice bolelo kad smo videli one siromašne talijanske soldate kako se dave makaruni pomoćnicima s pomidori svaki s jednom zdelom kako i kabal. Mi smo ih pitatali: avete già mangiato la carne? (ste već pojeli meso?) a oni bi nam odgovorili da mesa ni ne vide nego na veli blagdanu nego da svaki dan jednu makaruni sa pomidori. Beći za kupit ča god da nimaju zač da u vreme mira imaju samo 2 solda a u vreme vojske 6 solda. Od naših soldati ni ni jedan ni smel pit vode a Talijani su se samo z vodom napajali pak znate ča se je dogodilo? Mi smo se svi domo vratili a od Talijani su još va Krete svaku šetmanu po dva umirali najviše radi slabe hrane i vode i radi veće mižerije. Ovo sam sve ja sam videl jerbo sam služil kod 2 bataljona 87. regimente. I još bi hteli naši jmački da budemo po sibe Talijani. Neka ih vrag nosi svih skupa v Italiju kapulu grizt.

Celjan.

Iz Grosa. Creske pačuhadi. Budući da se je na neki način ki ter ki creski kopač pričnel probudjevat i videl i ja, ki sem kopač i ki s kopači svaki dan bucali spravljam, da su silno svim pijažali one stvari, ke su se po našeh fojeh pisali i čitali, odlučil sam i ja, ovako injorat kako sem, da par besed napišem i to va onom foju, koga sada najviše i najdraže lejju. Ma najprvo moram se na neki način skuzat da pišem ovako po preprosću, jer ja nisam nikad hodil po velih skulah, a ovo malo ča znam su me naučili na neki način oni stari meštri, ki su znali i su otefili da i mi znamo pisat i lejit i talijanski i ferveatski, zač su bili pravi ljudi, ki su iskali našu korist, a ne našu rovinu. kako drugi put čemo vidit, kada budemo govorili do skul; oni su vam bili mestril del progresso a ne del regresso, zač onda svaki ki je hodil na skulu je znal dobro štet ferveatski i talijanski, a sada naša deca pokle šest let talijanske skule talijanski znaju samo malo lejit, naravno prez da ništa razumeju, a ferveatski onako kako jih je maš svoja naučila govorit i kako doma govoru, ne znaju nistar dunke ovo je regresso?

— Ma ja sem sel, oprostiti mi van a puta; a ce čete, ja ču se gusito zgubit na neki način za potegnut vam ov deskurs, zac ovo mi je prvi put, da sem pocel pisat po fojah, a niman nit paciencl ni mudrosti da usporedim sve moje misli za van je lepo

presentat, kako to znaju one mudre glavice ke smo cull vise puti va podestarija. A vi koji niste Cresani znajte, da ako ja pisem ovo za vas, nego za moje ljude, za Cresane, a kad budete lejili ovo moje pismo i videli unutri pogreske vele kako Uska, nasmejte se slobodno ali ne zaboravite pak reči među sobom: „mi odevka smo siroti, ali nasi creski bodli su još sirotinji.

Dunke kumpatite i homo na delo. Ja bin najprvo na neki način pričnel s deblija kraja a ta deblija kraj bi bila, oprostite mojoj priproščariji, proposta, ku da je na neki način otel zaluskat va jednoj seduti, nase dione raprezentance stari Dentista kako su ga na neki način moji kumpari Franina i Jurina nazvali da mu se ni pripetila jona diigracija.

On san je večer na uskodu komponil i napisal svoju govoranciju s velikim trudom a najzad kad ju je otel zaluskat i pročitat va seduti isci vam isci tam po vajulah akorzil se je, da ju je na neki način zabil doma, a to na skancije, va jednoj staroj bukaletici kade ju je bila spravila mej drugim kartami njegova stara Zuvica.

Neznam ni ja, kako ni-oe, ta njegova karta-dosa je na neki način na peskariju, trebe da kada su se sardelini prodavali i rekapitala-je na neki način na moje vlastite ruki. Hebjajte, ču vam ja lejit, a ako ne budete razumeli, zač je talijanski sastavljena i napisana ča vam ju raztumačit stari Blizgavica, ali mladi Pauk. Oni vam uzaju i druge diskorsi, ke se derze naših sedutah, spjegevat našim raprezentantom kipacem ki su ondeka Turki ala predika i Bog ocavaj da bi ki do njih kakovu besedu ferveatiku skuknul.

Hebjajte dunke:

Sinjora raprezentanca!

Popolo ciga, fa diavolo e mezo (che cighi, chi lo abada). Altro giorno son andato culla mia pulitica fino Racizza, per sentir cosa che parla i nostri kopaci, e po per venirve subito dir, se qualcum gaverija el curajo, di parlar contro de nu, se anche el dirija la verità; e po go osservà che i parla quasisempre contro di nu, e no mi ga cose false, perché ghe se certiduni del lelemento ostile, come dirija el nostro pelvan, che leje foji, e questi i ghe incomincia aprir i oci, e i comincia a non dormir pijù neta injoranza e a non aver paura a dir la verità. Ascoltè dunque questo, cosa che ho sentì domenica. I me incolpa che gavemo fato spuntar nele lezioni el Benato, che ze un framasson. Ma mi ghe risponde che cosa importa per questo, che lu se un framasson. Lu i lo ga fato omo i preti, perché devè saver, che lu ga un fradel prete, che lo ga fato studiar. Anche el nostro dottor Garina e el Krstić ga avudo un buon e religioso zio e cugin prete, che lo ga fatto studiar in kolejo Zmajevič deš gesuiti a Zara, e dopo eser entrado in seminario, el si ga innamorà

in una sfondra Zaratina, e per questo el ze stà scaccia via. E cosa pode dir, ghe go dito, quel mostro buon podestà, che voleva bombardar la nostra ciesa e far un altra protestante in prà? Ma contuto ciò lu se stà un buon patriota, el ga fato una bula strada davanti la sua casa, e ga cressudo le addizionali per inrichir — — — la podestaria — — — così che el ga consegnato le casse piene di — — debiti, nientemeno di sessanta mila fiorini di debiti! (Sajeta! a ki če to platit, ki? Pandelo? ale pak stari Gunela, kada se do Ameriki vrati.)

Ma questo saria tuo manco pezo, ma me bruzza quello che go sentido parlar dal Njeronkolo, che sempre parla contro de nu altri e questa volta devo dir la verità gaveva anche ragion: „Se lo una varvogna el dizeva, che tutti i deputati i domanda e a Vienna e a Capoistria qualche aiuto e soccorso per i loro letori e vostro Benati pensa per noi meno che per quello zavate chel ga lass per la strada, quando chel doveva più che de presa corer davanti le sasade dei kopaci de Capoistria. Se questo un deputato? Su questo mi ghe volevo dir, che pregaremo Benati, che fazzo anche per lori qualchecosa, ma go visto che i ga incomincià runjar contro de mi — e mi allora — flia kaligo. Con tutto ciò mi zigo con tutta la gola, e invito tutta la signora Presentanza de farne compagnia zigando: Viva el partito popolare“.

Sada kada ste cull lejendu do bukaleti ja neču s njom donovo va bukaleta, nego ja sem na neki način odlucil poslat ju direktamente va dietu nasemu sjor santulu Bennatu a vi tim toga cekajte rispustu a sada hote na delo, zac i mene moja Tona tira na bares, i vaja da grem, ako ču na neki način ovu zimu jimet za smocit skrobic, koga nam bude poslat Bennati . . .

Adio, Bog, arivedersi bi rekio na neki način, neke nase zventulane o zvetrene kako čete kopacice do Firenci — — oprostite sem otel reč do Droveenika. Ja sem vam Doktor Verzikapa.

Iz Barbane. Veleclenjeni g. urednik! Izvolite primiti ovo par rečki u dični naš „Narodni list“: **Ma oprez Barbanci!** Dozna sam od prijateljske osobe, ma baš od jednog člana talijanskoga političkoga društva da miali kod budućih izbora za dietu kandidirat za deputata vanjskih občin puljskega kotara gospodin ašesor Cleva naš „vrlj barbanski patriota“ i mi Barbanci čekamo obetrneke njegovu kandidaturu i smo svi pripravnj votat za toga „našega domo-rođca“ samo neka nam da prvo izvješće njegovoga delovanja, ča je on za nas i njegove Barbance učinija samo 12—13 let potle ki je deputat u Parenču. Jal on bi vaje rekla da on čini gradit cestu od Barbana u Labin i ča parate da mu ne bimo verovali da ne znamo da smo mukotrpno čekali tu cestu ka se je počela gradit još

1864. godine, pak ta cesta je stala 33 godine a da se nije gradilo ništa.

Dosta se je pitalo vladu, juntu neka nam pomore ali sve badava, dok se ni za nas pobirnal naš vrlj patriot doktor Laginja. On i Spincić su više puti interpelirali u parlamentu va Beču i ta zaugala ide Laginji i Spinciću a ne našemu patriotu Clevi. On bi rekla da ča se proširit rasika sava i struna i osušit mrvčvare ali to ni njigova zaslug a nego Spincića i Laginje ki su za to u Beču više puta govorili.

Sada pitamo mi malo našega gospodina Barbance Clevu što je za nas Barbance učinija dobra potle ki je deputat? Nek nam odgovori. Mi smo pitali juntu jur 7 let školu u Petehi i juntu nam ju je obećala. Malo kasneje je došla i komisija: g. kapitan Rossetti, g. Križnić i ašesor doktor Gambini. Bili su pozvani i obćinski župani. Svi su prisustvovali u Petehi na opredeljeno mesto.

Kad se je sakupilo naroda, svi u narodnoj nožnji doktor Gambini ih je mrko gleda. Kad je vidil, da ni onih: „popardijas denče mo po salta sūi“ ni Gambini htel odobrit mišto za školu. Sva komisija je odobrila samo šior Gambini ne. A zač ne? Za to zač bi bila hrvatska škola. I tako je ta škola zaspala.

Jeli Vi gosp. Cleva niste moga nas pomoć za tu školu? Vi imate puno upliva kako deputat med svom većinom sabora ma niste učinili ništa jer je bila hrvatska. A koliko bi dece došlo u tu školu? Niš manje akone 106 a najdaljim bi bilo za hodit 15 časi. Isto tako smo potribni jedne škole u Raklju koje selo broji danas priko 850 duša čisto hrvatske aliti slovenske krvi a nima škole niti je nikada po vas, gospodo talijanska, neče imat.

Mi imamo 4 tisuć duš a samo jednu školu a i na tu su naši karnjeli merki kako pasi. Vi gospodine Cleva ste rekli, da ča naša cesta Barban-Labin doč na Lačman priko staroga mosta a g. Soper ju je potegnul priko 500 metri prama moru. To je velika nepravda za naš puk. a mogla je cesta poć gori na krug da bi bila pasala poli 12 seli, dočim kroz Daniščicu neče vidit ni kršćenoga duha. — Ma zač se to čela? Samo da cesta ide priko zemljišča labinskih šiori. Je istina gospodine Cleva ali ne? ki zagovara da se oprost i čemoner ili desetina vajt i za vajt? Laginja i drugi naši slovenski deputati. Za istinu vi Cleva ne ni vaša većina. Ste ja svi skupa lagali da su to opravili Tamaro i Amoroso ali vam ni nijedan veroval. A kada naši deputati Spincić i Laginja va saboru govore hrvatski ali slovenski kako se talijanska galerija ponada A vi šior barba Ive ma znate dobro govorit hrvatski kada pridete agitirat za izbora. Isto tako dobro hrvatski govore Doblano-vič (pravi Talijan ča ne?) Depanger Skampić Gerza ali nijedan od Vas ne čete va saboru nikada sprogovorit jednu besidu va našem jezihu. Ča vam je toliko mrzak? Mi naš rod naš jezik je Vam svim Talijanom mrzak ali su vam dobri naši voti kad su kakovi balotacioni.

Nu neka se samo probudi i Sanvičensčina kako smo se probudili mi pak čete poć „gambe levade“. I bilo bi već vreme jerbo nam delate velike nepravde mučite nas velimi plaćili, dižete nam velike adicijonal ne date nam naše škole koje nam po zakonu idu.

Vi mrvzte sve ča je hrvatsko al slovensko. U vrime izbora umite lipo govorit hrvatski i govorit nam „i nostri contadini“ dočim potle izbora smo vam — „mostri de sčavi“. Naši kmeti su imeli dosti grožnja nego pošto su nam ga Labinjani plaćali? Po solad po dva; a kako čemo platit steure kako školskih takse. I ove ste nam Vi Talijani naprtili. Se domislite gospodin Cleva ča ste Vi Talijani učinili kad nam je vlada dala hrvatsku gimnaziju u Pazinu. Vi ste valje postavili u Pazinu nepotrebnu talijansku gimnaziju za koju provincija troši 50 hiljad krun na leto. A ki to plaća ako ne mi Slovinski ali hrvatski kmeti.

Svaki deputat učini što god dobra za svoje rodno mjesto ali Vi gosp. Cleva niste učinija ništa za barbancki puk. Vi ste učinil

Kada me zakopate vrže te vode name Vrže vode na me molte Boga zama.

A ja bilh te pokropil s gorkimi suzami, I bilh te požalova od grobs do tanra!

Majka Lucijina.

Proplakala majka Lucijina
Bog đaj da bi dragu kćer imala,
Nebi želila vode iz Dunaja!
To začula Lucija divojka,
Zavrgla je droban šav na bandu
Re se šeće devetu kamaru,
Probuče se što najljipše more,
Već u zlato neg u tanko platno,
I uzima vidro okovano,
I se šeće na Dunaj po vodu
Kad je bila usrid polja ravna:
Što je ono usrid polja ravna
Il je zlato il je sunce žarko?
Nije zlato nije sunce žarko:
Već je ono Lucija divojka
Poli majke kćerica jedina.
Kad je došla na Dunaj na vodu
Lucija naliva a Vindir razliva
Što ti čelaš Vindirova vodo?
Da biš ti zna čigova sam mlada,
Čigova sam iz sela ja ljuba!

„Čigova si ti iz sela ljuba?
Ljuba jesam Marka Kraljevića,
Sestra je sam Bogdana ognjena,
On mi mladog sam vidro nalija!
Kad je došla usrid polja ravna,
Onda mlada lipo zapirala:
Da ni ljuba Marka Kraljevića,
Da ni sestra Bogdana ognjena,
Već da je ona Lucija divojka,
Poli majke kćerica jedina.
Kad to začu Vindar-gospodare,
Svoje sluge potihlo dozivlje:
Hote, hote virne sluge moje
Peljajte mi Luciju divojku!
Sluge hitro na noge skočiše
Kad su došli k Lucijinoj majki
Dobar dan ti majko Lucijina
Kadi je tebi Lucija divojka?
„Jutros sam je na Dunaj poslala
Pokkle ne znam glasa ni proglaša,
Valjda se j' u Dunaj utopila
Il ju je na putu nesrića dostigla!“

Pomozte kantati . . .

(Narodna pjesma iz Istre.)

Pomozte kantati
Sve predrage vile,

Veliku lipotu
Od Marice vile:
„Kamen bi proplakal
Videć lice tvoje,
Kamo ne ču Mare
Ja i sreće moje.
Poklegoder hodim
Po zelenoj travi,
Ja od tebe neznam
Nijene ljubavi.
Za svim tim te ljubim
I ču te ljubiti,
Kako žarko sunce
Ko zgor mene sviti.
Ah ja ređen Mare
Od grada va gradu,
Dokler kosti moje
Posve ne razpadu.
Spomeni se mare
Od mene tužnoga
„Ko me želiš kada
Vidić veseloga.
Ko se ne spomeneš
Od mene ružice,
Bog se as spomenu
Od tvoje dušice!“

Jos. A. Kraljić.

dobra Vašem bratu ki serveljiv radniki na cesti. Ta boža cesta se dela već priko tri leta a je dogradjena jedva 2 kilometra. To je za vašega brata dobro: Più che la pende più la rende" bi reka karnjel — Viva la manjadora! Potaljanci Hrvati Crismanich je bija veli Talijan ali je svejedno dao delat komad ceste našemu čoviku Pavi Špada, dočim inžinjer Mengurini i Tiroles Morendini nisu ga htili na delo tobože da je Hrvat. Inžinjer Mengurini je reka Špadi: ste učinili pokoru za Vaše hrvatstvo? Ako niste učinite i pokorite se talijanskoj strauko onda ćete dobit delo. Ki plaća tu cestu Mengurini ali država? Mi plaćamo u novcu" i u krvi.

Pitam Vas sada braćo Barbanci smimo mi za takove naše najveće neprijatelje glasovati? Nesmimo i ne čemo. A Vi talijanski agitatori i barbanski plaćenici pazite da se ne bude komu dogodilo što se je dogodilo lošinjskemu Jorku puli sv. Marije od zdravlja. Proklet bio svaki izdajica, koji bude za Talijane votal!

Barbanac.

Ča piše „teta Jambrožija“.

Pred izbori. O izborih za istarski sabor, o važnosti i znamenitosti teh izbori mi pišemo na prvem mestu današnjega „Narodnoga lista“. Nego za svem tem čemo se malo pozabavit z onem, ča Krstić piše va onoj svojoj konfuziade „Pred izbori“, ča ju je nadrajesal va „tete“ od zadnje suboti.

Najprvo govori, da ako će bit upravljanje jedne provincije dobro, valjano i korisno, da ga valja povjeriti poštemim patriotom, ki su željni žrtvovat sve svoje telesne i duševne sile „za korist svojih sunarodnjaka“. Tu sam i ja, za čudo s Krstićem složan. I ja govorim, dan jedan pravi deputat treba da se žrtvuje za korist svoga sunarodnjaka.

Nego pitanje je, ča znači beseda sunarodnjak? Sunarodnjak znamenuje čoveka ki je istega jezika i iste krvi kao i jedan drugi tako da se dva od njih, ki govore isti jezik i ki su mini istega naroda zovu sunarodnjaci. Po tem je Bennati sunarodnjak od starega Bortola Fiorentina, zač govori isti jezik ki i Fiorentin. Spincić je sunarodnjak od svih nas Hrvati v Istre. A Krstićevim mačkom ki je pak njim sunarodnjak? I tako dokle će se Bennati skrbet za svojega sunarodnjaka Fiorentina i za druge prave Talijane, a naš Spincić i drugi naši zastupnici za nas Hrvate i Slovence, ki će se pak skrbet za mačke kada oni nimaju va diete sunarodnjaka? Ki? Paucikul. Od tega neka se naši ljudi vade to, da moraju glasovat za svoga sunarodnjaka. Za to i ja vapijem na puna usta:

Ljudi poslušajte Krstića i birajte samo sunarodnjake za deputate!

Za tem nam Krstić nabreja, ke kvalitadi mora imet jedan deputat, ako će bit biran va istarski sabor. Ta deputat da mora bit najprvo čist i poštem muž. O njemu ne sme ni jedan reć ono, ča je c. k. konziljer Fabiani rekal o Krstiću, da bi naime za beći vredan storit i takovo delo za ko se gro va pršun. I mi se s tem slažemo, i govorimo otvoreno i prez straha, da jedan takov čovek ne bi smel nikada stupit va sabor. — Druga kvalitad za deputata je ta, da mora bit Istran, a to će reć da ili mora poč va sabor samo on, ki prodava jaja i piščeta, ili pak on isti, ki je rojen v Istre. Ja mislim da je Krstić mislel ovo zadnje. Ako je tako i mi smo s njim i tu složni. Dapače mi nismo nikada birali, ako ne Istrane za deputate. Spincić, Laginja, Mandić rojeni su va Kastavščine, a Kastavščina je Istre, dakle i oni su Istrani. Tako i Trinajstići, Stanger i drugi. Po tem i mi smo za to, da budu deputati za istarski sabor Istrani i to takovi Istrani, ki ne te hitat bombi va našega Cesara, kako su to delali Talijani.

Treća kvalitad, ku da mora imet jedan deputat je ta, da mora bit pametan i tečen. I tu sam ja z Bedintarom dakordo. Istarski deputat mora bit tečen i pametan, kako su učeni i pametni naš Spincić, Laginja, Mandić, Trinajstići, Stanger, Jenko, Kožulji i Kompare, a ne onako trubasti, kako je većina talijanskih Mameluki.

Četrti — po Krstiću — deputat da nesme bit pov. No tu se mi dva ne slažemo. Da naši deputati nebi smeli bit popi, mi bimo na ta način zgubili tri naše diki: Spincića, Mandića i Kompareta, a toga mi ne čemo nikada dopustit. Istina, Krstić govori, da je Isus rekal svojim apistolom: idite po svetu i predikajte sveto evanđelje. Nego on, kako nekadašnji časn pater Krstić moral bi znat, da je Isus na Gori, kad je propovedal svoj sveti nauk i nahranil ljude s hlebom i ribom, a tim je dal svojim učnikom izgled, da se imaju skrbet ne samo za duševno nego i za telesno dobro puka.

Najzada Krstić pita: Ki more bit vreden za deputata? Mi odgovaramo: Svaki poštem čovek more bit za deputata, kemu ni za potrebu, da mu jedna kakova takova babetina kupuje mudanji i stomanj.

Krstić se je agrizal za zajik. On piše: „Ono na ča bi hevatski kapurioni napeljat istarski narod znači **veleizdajca** proti našem Prestolju“. A malo niže pridodava, da „kazneni zakon, ki je puli nas va kreposti propisuje strogu kaštvu proti svakemu ki ruje proti temeljnim državnim zakonom“.

Dobro je, ako je dakle ono ča mi delamo **veleizdajca** proti prajsnemu našem Prestolju, zač nas se ne kaštvu po kaznenom zakonu? Ne samo to, nego mi pitamo Krstića, da nam malo raztumači, kako se to slaže: Naši da delaju **veleizdajcu** proti našem Cesaru, a naš Cesar pak mesto da ih kaštvu, ih zove k sebi na obed. Kako bi to moglo bit da bi naš Spincić mogal imat još i penziju da je **veleizdajnik**? A bi njega i Monsignora Zamlića zvali preuzvišeni naši Nadvojvode, arciduki i arcidukove na krsti i na ručnji, da su veleizdajnici? — Bi naš vredni podešad dr. Stanger mogal bit ka valjer od našega Cesara, da je izdajnik? — Petegula Krstić!

Talijani — skoti. To Krstić piše. — On govori, da su svi oni Talijani, ki bi oteli pod Italiju — skoti. A pošto mi znamo da je v Istre velik del Talijani — i ti su Krstićevi najsterniji prijatelji — ki bi oteli spast pod Italiju — to je i velik del Talijani v Istre, ki su kako Krstić piše — skoti. A znate ča će reć talijanski skot? Bruto, bestia, animalaccio, genia, razza, fiol d'uncan sve to znamenuje beseda skot. Lepo trata Krstić Talijane. Leta 1896. pozival je Hrvate i Slovence, da ih z drvom mlate, a sad njim govori da su skoti. I još ga plaćaju!

Trobojnica. I naša bandera mu je na zube. Nego ne veruje tu, da njoj je on tako protivan. A baš protivan. Koliko puti je on va svoje vreme s njom bulal po Dalmaciji i na Matuljeh. Kako ju je on rado gledal, spoštival i branil proti zadarskim Talijanom. Nego ča će, Kostantini mu je siguro rekal: — Čo scrivi qualchecosa contro la bandiera Croata“. I on je napisal. Eh nu ča čemo no, 100 florini se za niš ne dobiva.

Izbori su blizu. To se vidi iz pisanja plaćenoga talijanskoga Bedintara. Ona gnjusarija, ku je ta smrad izmislil proti našem dičnemu Mandiću znamenuje za izbore blizu, i Talijani ki ne mora nikako dobit poštemo, hoće da dobiju na ov način. Aj jok! nebo neć! Zaludo je već s temi gadarjiami okole. Svet je odprl oči, sveti zna ča su Spincić i Mandić i druge naše diki, i zna ča je jedan Krstić. Njegova fotografija je va onih besedah keh je napisal va dopise z Preko mosta: I ja sam Hrvat, ma moram i ja obrnut banderu. A znate vi, ča bi bili oni slavni stari Grci storičili z jednim takovim čovekom? Bili bi ga poseli od zada na jednega tovara i bi ga bili pejali okole po grade i vričali bi bili za njim kako i naša deca vriču za Salom na Voloskem i v Opatije.

Barba Tončić.

Leta 1898. pod kapitanom Fabiani ni se „Teta Jambrožija“ smela štampevat v Reke, zač da je to protuzakonito. Sada se pod

kapitanom Scarpa sme „Teta Jambrožija“ štampevat v Reke, premda se od leta 1898. nisu niš promenili zakoni od štampi. — Kako je to moguće?

Domaće vesti.

Die Wahrheit über Allos. Allo bisher von Salo in seinem Schmierblatte gegen uns und unsere Partei geführten Angriffe haben wir wiederlegt und zur Evidenz nachgewiesen, dass diese Angriffe und die gegen uns von den Italienern und ihren Söldlingen erhobenen Anschuldigungen ganz erloschen sind und jeder Grundlage entbehren. Wir unsererseits haben verschiedene „Heldenthaten“ und „Betrügereien“ des Dr. Salo angeführt, die er nicht einmal versucht hat zu widerlegen, da sie alle durch Documente erwiesen waren. Wir haben behauptet, dass Krstić bis zum Jahre 1896 der radikalste Kroate war, dass er wegen seiner radicalen kroatischen Gesinnung aus Fiume sammt Gebiet ausgewiesen wurde, dass er sich im Jahre 1894 den Italienern um 100 fl. monatlich verkauft und so sein Vaterland verrathen habe, dass er im Jahre 1897 an Herrn Dr. Stanger schrieb, er sei bereit wiederum für die kroatische Sache zu arbeiten, wenn ihm Dr. Stanger 1000 fl. leihe, dass er verschiedene Betrügereien zum Nachtheil der Frau Ressimann, seines Exfreundes Marotti und anderer begangen hat usw. usw. Keine von diesen schweren Anschuldigungen hat Krstić zu entkräften versucht, da sie alle auf Wahrheit beruhen, und doch hat er die Stirne in seinem Artikel „Non quis sed quid“ zu behaupten, dass wir gegen ihn Verleumdungen ausstreuen und grundlose Anschuldigungen erheben. Er möge uns nur eine solche, von uns gegen ihn erhobene grundlose Anschuldigung anführen und wir werden die Waffen strecken. Jedoch das wird ihm nicht gelingen, denn wir schreiben nur die Wahrheit. Wir haben in unserem Blatte durch unwiederlegte Thatsachen nachgewiesen, dass die istranische Partei in Istrien antiösterreichische, irredentistische Bestrebungen hegt, dass sie ihre irredentistische Gesinnung offen an den Tag legt. Wir haben angeführt, dass in Triest das Denkmal, welches an die Vereinigung Triests mit Oesterreich erinnert, Tag und Nacht von der Polizei bewacht werden muss, dass es nicht von den Triestiner Irredentisten in die Luft gesprengt werde, wir haben einen Fall erzählt, wo unlängst in Triest österreichische Officiere von den Triester Irredentisten insultirt wurden, nur weil sie die österreichische Montur trugen, wir haben angeführt, dass die Triester Irredentisten, die mit den Istraner Irredentisten eines sind, im Jahre 1893 durch den verruchten Oberdank auf das theuere Leben unseres Kaisers attentirt haben usw. usw. Hat Krstić eine von uns gegen seine Partei, gegen seine Herren erhobene Anschuldigung zu entkräften versucht? Mit nichten! Und doch ist er noch so grenzenlos frech zu behaupten, dass unsere gegen die italienische Partei gerichteten Angriffe „unqualificierbar“ grundlos und frech sind. Nun möge jeder unparteiische Mensch urtheilen, wer eigentlich frech ist.

Seiner Frechheit setzt Krstić in seinem Artikel „Non quis sed quid“ die Krone. In diesem Artikel betrügt er seine wenigen deutschen Leser, dass unsere kroatische Partei eine clericale ist. Das ist eine Lüge. In Istrien gibt es nur zwei Parteien: die kroatisch-nationale und die irredentistisch-italienische Partei; etwas drittes gibt es absolut nicht. Was die irredentistisch-italienische Partei ist und welche Ziele sie verfolgt, das haben wir schon nachgewiesen. Thatsache ist, dass diese Partei durch ihre sinnlose und habstüchliche Verwaltung Land und Gemeinden ins finanzielle Verderben zieht, wie man dies in den Gemeinden Pola, Muggia, Montona u. a. sehen kann. Was diese Partei mit ihrer Cultur und ihrem Fortschritte prahlt, das ist alles Lug und Trug. Es ist keine Cultur, wenn im Landtage Istriens unsere Abgeordnete von der italienischen Partei misshandelt und auf das grübste beleidigt werden; es ist kein Fort-

schrift, wenn diese Partei, die noch das Land verwaltet, 17.000 schulpflichtige Kinder der Landbevölkerung Istriens ohne Schulen lässt, nur um ihnen keine Schulen in ihrer Muttersprache zu geben. Ob die hiesigen Deutschen mit der kroatisch-nationalen oder mit der irredentistisch-italienischen halten werden, das ist ihre Sache. Nach ihrer Wahl werden wir sie auch urtheilen. Es ist schon der Höhepunkt der Dummheit was Krstić im erwähnten Artikel über die Haltung unserer Reichstagsabgeordneten im Reichsrathe anführt. Unsere Abgeordnete vertreten die slavische Bevölkerung Istriens und als solche müssen sie vor allem ihre Interessen vertreten. Es ist daher ein Unsinn, was Salo von unseren Abgeordneten und vom Gillier Gymnasium und den Sprachenverordnungen schwafelt. Er möge nur das Verhalten der italienischen Abgeordneten in der Tiroler Frage betrachten und da wird er einsehen können, wenn er nur will, dass gerade die Italiener die erbittertesten Feinde der Deutschen sind.

Unsere Partei ist wahrhaftig liberal, denn alles was sie für unser Volk selbst anstrebt, das gönnt sie auch den übrigen Völkern der Monarchie. Unser heiligstes Princip ist: „Gleiches Recht für Alle“ und die Durchführung der gesetzlich gewährleisteten Gleichberechtigung. Die Italiener dagegen wollen die Alleinherrscher in Istrien sein und die Slaven von jedem Rechte ausschließen. Ist das liberal? (Fortsetzung folgt.)

Zaruke na carekom dvoru. Nadvojvodkinja Elizabeta Maria unuka našega Presvetlega Cesara i Kralja a kei pokojnoga nezaboravnoga prestolonasljednika Rudolfa zaručila se je ovih dana sa knezom Otto pl. Windisch-Gratz.

Izbori su blizu. Približavaju se izbori za dietu. Zato Krstić sada pljuva laži proti našim deputatim koliko više mora. Tako va zadnjoj svojoj špuđacere pripoveda jedan truk ki da se je dogodil jednom našem zastupniku va Trste. Nego to je sve izmišljena laž. Ni Giovanni Golubovich Dalmatinac ne pozna Mandića, niti ga je kada vidil. Dapače ni Krstić ne pozna Golubovicha ni Golubovich njega. Sve ča je Krstić pisal va zadnjoj špuđacere od Mandića sve se je on sam va svojoj prokoletoj duše zmeisel samo da puk od našeh ljudi odvrati. To je njegov zanat, za to je plaćen.

Isto tako je laž ča piše proti Spinciću za lemozinu puli Svetega Mihovila. Ki će se osvedočiti neka pita kastavackega mešnjara, ki je na Miholju i puli maše ku je Spincić služil bil va crekvic sv. Mihovila. Krstić sve to piše zač se ufa da se ga neće tuiit buduć da je i tužen bi ga talijanski protivnici ili jurati, ki su kako i on, oslobodili. Nego će i njemu prešet.

Opatijeka talijanska škola i zemaljsko školsko vijeće ili borba za pravicu. — Leta 1895. imelo se je imenovat definitivnoga učitelja za talijansku školu v Opatije. Občina Volosko - Opatija predložila je po zakonu junte tri zakonita molitelja za imenovanje. Junta ni htela nijednoga od teh trih predložil zemaljskemu školskemu veću na imenovanje nego je spomenuto c. k. veće na zapoved junte imenovalo protuzakonito nekoga Zaratina za meštra v Opatije.

Občina Volosko-Opatija je proti temu rekurla na ministarstvo a ovo je rekurs odbilo radi formalnosti. — Na to se je občina obrnula do upravnoga sudišta va Beču, ko je leta 1898. zapovedelo ministarstvu da mora stvar rećit meritorno. Ministarstvo je po drugu put dalo občine krivo a ova se je opet obrnula na upravno sudište va Beč, koje je pak dignulo riešenje ministarstva kako nezakonito i nalozilo mu da stvar ponovno odluči. Ministarstvo je po treći put rešilo stvar proti občini a občina je i ov put šla na upravno sudište. Passanu subotu je upravno sudište va Beču va toj stvari odsudilo da je ministarstvo protuzakonito postupalo, da je imenovanje Zaratina bilo protuzakonito i da zemaljsko školsko veće mora imenovat jednoga od onih trih učitelja ke je občina predložila. Da se dojde do pravice i zakona kod istarskih Talijani trebalo je puneh šest let. Sramota!

